
RAPORT DE EVALUARE A NECESITĂȚILOR AGENȚIEI DE RECUPERARE A BUNURILOR INFRAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Republica Moldova (RM) dispune de un sistem juridic și de un cadru instituțional complex pentru a desfășura atât anchetele penale, cât și investigațiile financiare paralele, precum și pentru a sechestra și a confisca bunurile infracționale.¹

Cu toate acestea, *procesul de recuperare a bunurilor infracționale* este o categorie mai amplă decât *recuperarea propriu-zisă a acestor bunuri*. *Procesul de recuperare a bunurilor infracționale*² este un instrument esențial în combaterea infracțiunilor grave, de crimă organizată, a infracțiunilor financiare, inclusiv de spălare a banilor, de corupție și conexe lor. Procesul de recuperare cuprinde identificarea, urmărirea, înghețarea și confiscarea bunurilor infracționale, ale căror natură, origine și apartenență sunt ascunse de autorul(ii) infracțiunii. *Recuperarea propriu-zisă a bunurilor infracționale* este doar etapa finală a procesului de recuperare. Recuperarea presupune urmărirea penală a făptuitorului pe teritoriul RM și existența unei hotărâri definitive privind confiscarea bunurilor infracționale. În consecință, aceasta permite guvernului să valorifice și să restituie bunurile infracționale proprietarilor lor de drept.

Implementarea *procesului de recuperare a bunurilor infracționale* necesită cooperarea, coordonarea și colaborarea dintre mai multe instituții, fiecare responsabilă de elemente specifice ale procesului de recuperare a bunurilor infracționale și ale procedurii penale subiacente.³ De asemenea, este necesar ca recuperarea bunurilor infracționale să devină un obiectiv de politici, demonstrându-se voință politică fermă, precum și să se asigure conlucrarea instituțiilor de resort în vederea realizării obiectivului comun.

Chiar dacă evaluările naționale⁴ și internaționale⁵ observă o lipsă de progres sau de eficiență în procesul de recuperare a bunurilor infracționale în RM, acestea fie nu utilizează criteriile clare și obiective care să le susțină concluziile, fie nu înțeleg rolurile și responsabilitățile instituțiilor competente implicate în procesul de recuperare a bunurilor infracționale în RM. Drept urmare, apar așteptări nerealiste cu privire la performanța instituțiilor în procesul de recuperare a bunurilor infracționale și se perpetuează echivalarea *procesului de recuperare a bunurilor infracționale* cu *recuperarea propriu-zisă*.

Există loc de îmbunătățire a implementării procesului de recuperare a bunurilor infracționale. Aceste îmbunătățiri necesită perfecționarea politicilor, a cadrului de reglementare și a celui operațional, a capacității, precum și a resurselor din jurul procesului de recuperare a bunurilor infracționale. Acestea includ:

- **Crearea unui program de recuperare a bunurilor infracționale.** Recuperarea bunurilor infracționale nu reprezintă la moment un obiectiv de politici în RM. Absența acestuia demonstrează lipsa de voință și claritate din partea factorilor de decizie de a (i) introduce recuperarea bunurilor infracționale ca obiectiv de politici; și (ii) permite implementarea adecvată a procesului de recuperare a bunurilor infracționale la nivel operațional.
- **Lipsa unor indicatori-cheie de performanță privind recuperarea bunurilor infracționale.** Stabilirea unor indicatori clari de performanță pentru fiecare dintre etapele procesului de recuperare a bunurilor infracționale va ajuta instituțiile competente și factorii de decizie în identificarea etapelor procesului de recuperare care posedă eficacitate redusă și măsurile necesare pentru a le îmbunătăți.
- **Vizualizarea procesului de recuperare a bunurilor infracționale.** RM nu și-a cartografiat procesul de recuperare a bunurilor infracționale. Efectuarea acestui exercițiu va permite (i) contextualizarea interacțiunii instituțiilor competente responsabile de implementarea procesului de recuperare a bunurilor infracționale pe parcursul etapelor realizării acestuia; și (ii) contribuirea la vizualizarea sistemului pentru a-i identifica mai bine punctele forte și deficiențele.
- **Revizuirea și actualizarea legislației din domeniu.** De la crearea sistemului juridic existent și a cadrului instituțional privind recuperarea bunurilor infracționale în 2017, mai multe modificări normative au schimbat rolurile și responsabilitățile instituțiilor implicate în procesul de recuperare a bunurilor infracționale din RM. Aceste schimbări au făcut procesul de recuperare mai flexibil și mai difuz, ceea ce determinat o coordonare mai complexă și a sporit costurile pentru implementarea sa în RM. Instituțiile care se angajează în procesul de recuperare a bunurilor infracționale din RM ar trebui să discute despre rolurile și funcțiile lor, pentru a lua în considerare impactul adus de aceste schimbări normative.
- **Elaborarea Registrului bunurilor infracționale indisponibilizate (SIA RBII).** SIA RBII reprezintă o soluție automatizată pentru a minimiza erorile în efectuarea investigațiilor financiare paralele și gestionarea bunurilor sechestrate și confiscate. Acesta va spori transparența și responsabilizarea în procesul de recuperare a bunurilor infracționale în RM.

¹ MONEYVAL. 2019. Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Measures. Republic of Moldova: Fifth Round Mutual Evaluation Report. (Măsuri de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului. Republica Moldova: Raportul privind runda a cincea de evaluări reciproce), MONEYVAL(2019) 6, p. 38, 49, 64 și 80.

² Fazele procesului de recuperare a bunurilor infracționale sunt: (i) colectarea informațiilor (premergătoare urmăririi penale); (ii) urmărirea penală; (iii) faza judiciară; (iv) valorificarea; (v) schimbul internațional de informații și cooperare internațională; și (vi) administrarea bunurilor sechestrate.

³ În RM, acestea includ, în funcție de faza recuperării bunurilor infracționale: Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale (ARBI), Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB), organele de urmărire penală, procuratura, Serviciul Fiscal de Stat și Uniunea Executorilor Judecătorești.

⁴ Parlamentul Republicii Moldova. 2021. Raport de evaluare a activității Centrului Național Anticorupție pentru perioada ianuarie 2016 - septembrie 2021, în nr. 358, din 17.11.2021, p. 46-49.

⁵ Comisia Europeană. 2019. document de lucru comun al serviciilor Comisiei - Raport privind implementarea asocierii Republicii Moldova, în SWD(2019) 325 final, 11.9.2019, p. 7; Idem. 2021. Document de lucru comun al serviciilor Comisiei - Raport privind implementarea asocierii Republicii Moldova, în SWD(2021) 295 final, 13.10.2021, p. 2, 11 și 14; MONEYVAL, Măsuri de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului. Republica Moldova: Raportul privind runda a cincea de evaluări reciproce, p. 47-48, 80-96.